

Tárgytematika

Családtörténeti interjúk

NGB_SM024_1

Tárgyfelelős neve: dr. Nárai Márta

Félév: 2012/13/2

Beszámolási forma: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám: 2/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

Családtörténeti interjúk

Tárgy célja:

A tárgy célja, hogy a diákok megfelelő gyakorlatra tegyenek szert a különböző struktúrájú interjúk alkalmazásában. Felkészíti a résztvevőket arra, hogy képesek legyenek felismerni az egyedi problémák társadalmi beágyazottságát. Lehetőséget kínál arra, hogy a családtörténetek feldolgozásával mélyítsék el társadalomtörténeti és családszociológiai ismereteiket, képesek legyenek analizálni a különböző korok politikai, gazdasági, társadalmi hatásait az egyes családtörténetekben, különös tekintettel a rendszerváltozásra és napjaink változásaira. A hallgatók konkrét családtörténeteket ismernek meg (szakirodalmakból, illetve saját interjúzás során), cél, hogy felfigyeljenek a családi közösségek társadalmi változások idején megfigyelhető alkalmazkodási mechanizmusaira, a túlélési stratégiákra, és legfőképpen arra, hogy az egyes egyéni életutakban milyen családi hagyományokat, mintákat vagy azoktól különböző életstratégiákat lehet felfedezni. A családtörténetek megismerése alapot kínál az elmúlt évszázad történetének értelmezésére is a magántörténelmek megismerésén keresztül.

TANTÁRGY TARTALMA

Tárgy tartalma:

A kurzus során a diákok megismerkednek az interjútechnikák alkalmazásával, illetve az interjú során feltárandó szociális problémákkal. Interjú vázlat alapján ugyanazon családon belül, mely nem lehet a saját, illetve rokoni családjuk, elkészítenek legalább két interjút különböző generációba tartozó egyénekkel. Az elkészült interjúkat a szemináriumi csoportban megvitatják és ezzel arra is felkészülnek, hogy a családtörténeteket a maguk társadalmi beágyazottságában ismerjék meg és képesek legyenek felismeréseiket családbemutató írásokban megfelelő szakmai színvonalon rögzíteni is.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

A félév programja:

1. A félévi program áttekintése, követelmények egyeztetése. _
2. Családszociológiai alapfogalmak átbeszélése, pl. a család mint társadalmi intézmény, a család mint rendszer; a család funkciói. _
3. Családi életciklusok; életesemények _
4. Szociális problémák azonosítása; társadalmi-gazdasági-politikai változások, történelmi események hatásának átgondolása_
5. Az interjúzás, mint kvalitatív kutatási módszer. Interjútípusok, különös tekintettel az életútinterjúra; az interjúzás szabályai, etikai követelményei. Az interjú-vázlat _
6. Családtörténeti interjúk és interjúrészletek olvasása és elemzése: szerkezet, kérdéscsoportok, témák,

technikák.

7. Felkészülés az interjúzásra, interjú alanyok kiválasztása, interjú-vázlat elkészítése
8. Interjúzás a terepen, a tapasztalatok és szakmai élmények gyűjtése, összefoglaló és prezentáció elkészítése.
9. Prezentációk, az interjúk elemzése
10. Tanulságok, tapasztalatok összefoglalása, a félév értékelése.

Értékelés, követelmények:

Félévközi követelmények:

- Aktív részvétel az órák keretében zajló kiscsoportos munkákban (25 pont)
- Az **elkészített interjúk bemutatása, illetve elemzése házi dolgozatban**, kiegészítve az interjúzás szakmai szempontokkal alátámasztott saját-élményeinek, az interjúkészítések saját fejlődési reflexiójának leírásával (terjedelem 5-8 oldal, Times New betűtípus, 12-es betűméret, maximum 1,5-ös sortáv), illetve az **elemzés prezentációja** PPT formában, összesen 5-8 dián: (témaválasztás és szakmai szempontú indoklása, interjú alany bemutatása, tartalomelemzés, fejlődési reflexiók) (Hl: ppt-k elkészítése: április 16.; dolgozatok elkészítése: május 7.) (max. 35–40 pont)

A foglalkozásokon való részvétel kötelező, háromnál több óráról való igazolatlan hiányzás a tárgy el nem fogadását (aláírás megtagadás) vonja maga után

Értékelés:

Folyamatos értékelésű tárgy. Az értékelés 1–5-ig terjedő érdemjegy formájában történik az órai részvételre és munkára, valamint a házi dolgozatra és a tartalom-elemzés prezentációra kapott pontszámok alapján.

A félévi munkára összesen 100 pontot lehet kapni.

Érdemjegyek: 0-50 pont: elégtelen (1); 51–63 pont: elégséges (2); 64-75 pont: közepes (3); 76-87 pont: négyes (4); 88-100 pont: jeles (5)

KÖTELEZŐ IRODALOM

Irodalom:

Kötelező irodalom:

- Bögre Zsuzsa (2003) Élettörténeti módszer elméletben és gyakorlatban. In: szociológiai Szemle. 2003/1. 155–168. o.
- Boreczky Ágnes (2002): Családtörténeti mozaik. A mobilitás és a migráció elbeszélései. Századvég 1. 33-62.o.

Ajánlott irodalom

Az interjúkészítéshez, interjúelemzéshez szükséges szakirodalom:

- Az elmesélt idő. Családsorsok a huszadik századból. MTA Szociológiai Intézet és Max Weber Alapítvány 1996.
- Evans, D. – Hearn, M. – Uhleman, M. – Ivey, A. (1992): Az interjúkészítés lényege. ELTE Szociálpolitikai Intézet, 1992.
- Gyáni Gábor (1998): Emlékezés és oral history. BUKSZ, 1998.
- Heltai E. – Tarjányi J. (2004): A mélyinterjú készítése és az elkövethető hibák forrásai. In: Letenyei László (szerk, 2004): Településkutatás. Szöveggyűjtemény. L'Harmattan-Ráció Kiadó. Budapest. 502-543.o.
- Kohli, M.(1990): Társadalmi idő és egyéni idő. Az életút a modern társadalom szerkezetváltozásában. Időben élni. Szerkesztette: Gellériné Lázár Mária. Akadémiai Kiadó 1990. 175-212.o.
- R. K. Merton – M. Fiske – P. L. Kendall (1956): The Focused Interview. A Manual of Problems and Procedures. Glencoe, Illinois: The Free Press. In: Letenyei László (szerk, 2004): Településkutatás. Szöveggyűjtemény. L'Harmattan-Ráció Kiadó. Budapest. 443-451.o.

- Solt Otilia (1998): Interjúzni muszáj. Méltóságot mindenkinek I. Beszélő Kiadó. Budapest, 1998. 29-49.o.
- Somlai Péter (1979): A családmonográfia kutatási módszere. Családmonográfiák. Oktatási Minisztérium, 1979. 5-29.o.
- Somlai Péter (2002): Húsz év. Családi kapcsolatok változásai a 20. század végi Magyarországon. Új Mandátum Kiadó. Budapest, 2002.
- Szalai Júlia (1996): Történelmi prizmak. Az elmesélt idő. Családsorsok a huszadik századból. MTA Szociológiai Intézet és Max Weber Alapítvány 1996.

A családok társadalmi pozíciójával kapcsolatos szakirodalom:

- Andorka Rudolf – Spéder Zsolt (1996): A szegénység Magyarországon 1992-1995. Esély 3. 25-53.o.
- **§ Beck, Ulrich (2003) Az élethelyzetek és életútminők individualizálódása, intézményesülése és szabványosítása. In: Beck, U. A kockázati társadalom. Századvég – Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság, Budapest. 232 – 249. o.**
- Boreczky Ágnes (2002): Családtörténeti mozaik. A mobilitás és a migráció elbeszélései. Századvég 1. 33-62.o.
- Csalog Zsolt (1981): A tengert akartam látni. Négy munkásportré. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1981.
- Csoba Judit (1994): A tartós munkanélküliség hatása a családok anyagi helyzetének alakulására. Esély 6. 3-19.o.
- **§ Csurgó Bernadett – Megyesi G. Boldizsár (2006): Családi döntések, munkamegosztás és társadalomszerkezet. In: Kovách Imre (szerk.): Társadalmi metszetek. Hatalom, érdek, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon. Bp., Napvilág Kiadó**
- Hankiss Elemér (2009) *Csapdák és egerek. Magyarország 2009-ben és tovább.* MANAGER KÖNYVKIADÓ – MÉDIAVILÁG, Budapest.
- Hoyer Mária (1997): Az elég jó család. Mindent megbeszélni vagy mindent eltitkolni. Elhúzódó társadalmi traumák hatásának felismerése és gyógyítása. Animula Kiadó, Budapest.
- H. Sas Judit (2003): Közelmúlt. Rendszerváltások, családtörténetek. Új Mandátum Kiadó, Budapest.
- Losonczy Ágnes (2005): Sorsba fordult történelem. Holnap Kiadó, Budapest.
- Márkus István (1986): Egy élet társadalomrajza. Új Forrás 1. és 2.
- Medgyesi Márton (2004): A szegénység alakulása a jelzőszámok tükrében. Kapocs, 2004. június 2-10.o.
- Nagy Ildikó (2000): Jövedelemszerzés és pénzkezelés a családban. Társadalmi Riport 2000. TÁRKI, Budapest. 460-493.o.
- Simonyi Ágnes (1995): Munka nélkül: családi alkalmazkodási stratégiák és hiányuk. Szociológiai Szemle 1.
- Vajda Júlia (2003): Az élettörténet szövegének szövete. Jel-Kép 1. 89-96.o.
- Vajda Júlia-Kovács Éva (2002): Élettörténet-kutatás a szociológiában. Identitás és narratíva. Forrásvidékek. Szerkesztette: Felkai G.-Molnár A.-Pál E.: Társadalomtudományi Tanulmányok Némedi Dénes születésnapjára. Új Mandátum Kiadó, Budapest. 352-366.o.
- **§ Vágóképek – rögzítve 2008. (2009) A Magyar Szegényellenes Hálózat jelentése a szegénységben vagy annak közelében élő gyerekes családok életminőségéről, életesélyeiről... Magyar Szegényellenes Hálózat, Budapest.**
- Závada Pál (1991): Kulákprés. Család- és falutörténeti szociográfia. Szépirodalmi Kiadó, Budapest.